

Referat af 11. møde i koordineringsudvalget for bæredygtigt byggeri

Referat af møde 11. den 6. marts 2024

Mødet blev afholdt hos Danske Tegl

Dagsorden:

1. Velkommen og dagens program
2. Orientering fra Social- og Boligstyrelsen
3. Orientering fra VCBK
4. Nyt fra Strateginetværket for bæredygtigt byggeri
5. Erfaringer ved cirkulært byggeri – udfordringer og uligheder
6. Kommunale erfaringer med genbrug
7. Gruppesnak vedr. barrierer for cirkulære løsninger i byggeriet
8. Afrunding og eventuelt

Ad 1 velkommen og dagens program

(slide 1-4)

Mia Manghezi bød velkommen og præsenterede dagens program.

Gitte K. Nielsen fra Danske Tegl bød velkommen. Gitte orienterede om Danske Tegls initiativer inden for en recirkulering af teglsten.

Ad 2 Orientering fra Social- og Boligstyrelsen

Ved kontorchef Berit Ipsen Hansen

(slide 5 – 11)

Berit Ipsen Hansen gav en kort status på indfasning af klimakrav fra 2025. Sagen er fortsat i politisk proces.

Berit oplyste, at der er udarbejdet en metodebeskrivelse for beregningsværktøjet LCAByg, som er tilgængelig på BUILD's hjemmeside (<https://vbn.aau.dk/da/publications/dokumentation-af-lcabyg-2023-kortl%C3%A6gning-for-lca-beregning-og-efl>).

Styrelsen har fået udarbejdet tre rapporter i forbindelse med styrelsens fortsatte arbejde med genbrug og cirkularitet, som ligger på styrelsens hjemmeside:

- [Barrierer og muligheder for biogene og genbrugte byggematerialer i BR \(https://sbst.dk/nyheder/2024/barrierer-og-muligheder-for-biogene-og-genbrugte-byggematerialer-i-bygningsreglementet\)](https://sbst.dk/nyheder/2024/barrierer-og-muligheder-for-biogene-og-genbrugte-byggematerialer-i-bygningsreglementet)

- Udfordringer ved sundhedsskadelige stoffer i genbrugte byggevarer (<https://sbst.dk/nyheder/2024/ny-rapport-pegar-paa-behov-for-samarbejde-dokumentation-og-tydelig-rollefordeling-i-arbejdet-med-genbrugte-byggevarer>)
- Design for adskillelse – inspirationskatalog (<https://sbst.dk/nyheder/2024/nyt-inspirationskatalog-saetter-fokus-paa-design-for-adskillelse-i-byggeriet>)

I tråd med styrelsens arbejde med genbrug og cirkularitet igangsættes et nyt projekt om udfordringer ved renoveringer og eksisterende krav i bygningsreglementet.

Berit oplyste, at der i det nordiske program netop er lanceret undervisningsmateriale om genbrug af byggematerialer til brug for erhvervsskolerne (<https://nordicsustainable-construction.com/news/2024/march/launching-skills4reuse>).

Slutvist orienterede Berit om bygningsdirektivet og byggevarerforordningen, der blev færdigforhandlet kort før jul, og som mangler at blive stemt endeligt igennem. Dette forventes at ske i løbet af foråret. Styrelsen vil løbende orientere udvalget om implementeringen i dansk lovgivning.

Kommentarer fra udvalget:

- *Der blev stillet en række spørgsmål om de igangværende forhandlinger vedr. ny 2025 grænseværdi, herunder status på forhandlingerne, som styrelsen dog ikke kan svare på.*
- *Der blev spurgt ind til, hvorvidt de nye emissionsfaktorer indgår i det opdaterede datagrundlag fra BUILD, hvilket styrelsen kan bekræfte.*

Ad 3 Nyt fra Strateginetværket for bæredygtigt byggeri

Ved Hanne Ullum, Bygherreforeningen, og Kirstine Brøgger Jensen, Danske Arkitektvirksomheder
(slide 12-23)

Hanne Ullum orienterede om, at Strateginetværket afsøger mulighederne for en forlængelse af tilskudsmidler. Endvidere arbejder de med en revision af deres kommissorium, der bl.a. skal medføre færre undergrupper.

Kirstine Brøgger Jensen orienterede om relevante dilemmaer fra dilemmaundersøgelsen "BR18 og bæredygtighed. Kirstine Brøgger Jensen lagde ifbm. cirkulære løsninger vægt på hhv. dilemma 4 og 5, der kan findes i rapporten (https://www.frinet.dk/media/0abmhcsv/br18-dilemmaundersoegelse-2023_0.pdf)

Ad 4 Nyt fra Videncenter om Bygningers Klimapåvirkning

Ved centerleder, Thilde Fruergaard Astrup, TI
(Slide 24-46)

Thilde orienterede om VCBK's pågående og afsluttede arbejde.

VCBK har påbegyndt en øget kommunikationsindsats henvendt til entreprenører og håndværkere, såfremt ny grænseværdi ligeledes indeholder byggepladsen.

VCBK er ved at udvide casebibliotek med byggerier, og Thilde efterlyste nye byggerier, som har fået udført en LCA-beregning med de nuværende klimakrav, som kan indgå i VCBK's casebibliotek.

Thilde gav endvidere en status på byggebranchen ift. dennes berøring med klimakra-vene. VCBK noterer sig, at det endnu er forholdsvis få bygherrer, der har mærket kli-makravene, da der bliver opført relativt få bygninger >1.000 m².

Kommentarer fra udvalget:

- *Flere af medlemmerne udtrykte opbakning til at bidrage til VCBK's casebiblio-tek for bygninger, der har udregnet en LCA efter klimakravet trådte i kraft.*

Ad 5 Erfaringer ved cirkulært byggeri – udfordringer og muligheder

Ved architect/solutionist BD-Director, Niklas Nolsøe, Lendager Group
(slides sendt særskilt)

Niklas Nolsøe talte indledningsvis om tendenser inden for dansk byggeri (herunder besværliggørelse ved adskillelsen af byggekomponenter ved nedrivning). Samtidig har Lendager kunne konstatere, at vægten af bærende konstruktioner er steget betragte-ligt over den seneste år. Dette kan bl.a. jf. Lendager ses ved stor stigning i brug af be-
ton.

Lendager er involveret i en række transformations- og renoveringsprojekter, i hvilken forbindelse de har gjort sig en række erfaringer:

- Isoleringskrav ved transformationsprojekter kan være komplekse
- Bygningsreglementet er for dogmatisk og mangler fleksibilitet ift. bedre kli-mamæssige løsninger.
- Det er for omfattende og dyrt at få foretaget en fyldestgørende rådgivning. Derfor vælger man oftere de nemme og sikre løsninger, hvor man fx overdi-mensionerer ifbm. isoleringskrav og bærende konstruktioner.
- Det kan være udfordrende at overholde brandkravene.
- Energikravene er udfordrende at overholde, da man skal leve op til samme regler som nye bygninger.

Vedrørende energi- og brandkrav præsenterede Niklas transformationsprojektet Slag-teriet, hvor han gik i dybden med de specifikke udfordringer.

Ad 6 Kommunale erfaringer med cirkulært byggeri

Ved chefkonsulent, Jens Runge, Københavns Kommune
(slide 49-65)

Jens fortale indledningsvis om Københavns Kommunes bygherrefunktion. De har årligt mere end 150 byggerier og omsætter for mere end 2 mia. kr./årligt. I Københavns ejendomme er der ansat 120 medarbejdere.

Ibhm. med bæredygtige byggeløsninger har Københavns Kommune bl.a. arbejdet med en cirkulær skillevæg, som man allerede har implementeret i opført byggeri. Information om den cirkulære skillevæg, herunder opbygning, kan findes på København Kommunes hjemmeside (<https://byk.kk.dk/for-leverandoerer/den-cirkulaere-skillevaeg>). Skillevæggen kan skilles ad og overholder gældende BR18-krav, herunder akustik og brand.

Kommunen har ligeledes arbejdet med genbrug af bærende betonelementer. I den forbindelse oplever de udfordringer inden for miljøkrav, tekniske krav, ansvarsfordeling samt økonomi.

Ift. bygningsreglementet påpegede Jens jf dilemmaundersøgelsen, BR18 vs. bæredygtighed, dilemma 4 og 5, men også dilemma 12 mener Jens skaber udfordringer. Jens påpegede, at dilemma 12 vedrører manglende mandat hos kommunerne til at fremme bæredygtige løsninger. Dialog mellem byggesagsbehandlere og affaldsmyndigheden har været nøglen til succes.

Ad 7 Opsamling

Ved forperson, Mia Manghezi
(slide 67)

På baggrund af gruppedrøftelser fulgte en opfølgning i plenum, der tog udgangspunkt i barrierer og løsninger for cirkulære tilgange i byggeriet, herunder navnlig renovering.

Opfølgning:

- *Det blev nævnt, at det er en tværministeriel opgave, der også ligger i Miljø- samt By-, Land- og Kirkeministeriet Derfor bør man også kigge på at sætte nye krav i planloven mv.*
- *Et andet sted man bør sætte ind er affaldshierarkiet – måske skulle man udforme et cirkulært hierarki, der fokuserede på bevaring af eksisterende bygninger?*
- *Det blev nævnt, at særligt ift. byggematerialer med lang levetid skal fokusere på, at få materialerne ind i bygningsmassen igen. I den forbindelse kunne et pantsystem være en motiverende faktor.*
- *Det blev nævnt, at det bør være sværere at få en nedrivningstilladelse – fx i planloven. Alternativt skal der være krav til, at man sikrer, at x-% af byggematerialerne bliver genbrugt.*
- *Det blev nævnt, at der bør arbejdes for at stimulere en databank for genbrugte byggevarer, der skal stimulere design for adskillelse og gøre genbrugte byggevarer mere tilgængelige.*

- *Det blev nævnt, at der bør arbejdes for at gøre dokumentationsprocesser nemmere og regler for sundhedsskadelige stoffer mere gennemskuelige.*
- *Det blev nævnt, at der for de fleste nedrevne byggerier er et relativt lille antal af byggevarer, der kan genbruges. Fx kan dokumentationsprocesser, der medfører ødelæggelser af produktet (fx betonsøjler), umuliggøre genbrugen af dem.*
- *Det blev nævnt, at producenterne skal med ifbm. design for adskillelse.*
- *Bygherrerne bør lave en hensigtserklæring om brugen af genbrugte byggevarer for hermed at stimulere markedet.*
- *Det var en generel kommentar, at der bør være en balance mellem bæredygtighedskrav og tekniske krav.*